

Odborník: Systém emisních povolenek je pro firmy zlatý důl. Mohou na nich bleskově vydělat

Zdroj: ihned.cz

Systém emisního obchodování neplní svůj cíl a EU řeší, co teď s tím. Podle Romana Jandíka z Pravda Capital by emisní povolenky měly být rozdávány třeba podle efektivity pecí. Nebo by se měly zrušit. Firmy si stěžují na nesmyslné normy, ale na druhou stranu mohou na povolenkách i vydělat.

Evropský systém emisního obchodování (EU ETS) se stále mívá účinkem. Evropských povolenek (EUA) je na trhu moc, jejich cena je proto nízká, než byly původní předpoklady, a firmy to proto nemotivuje investovat do zelených technologií.

"Evropa rozdala povolenek hodně, do toho přišla krize, všem se snížila výroba a s ní i množství vypuštěných emisí, takže najednou mají všichni velký přebytek těchto povolenek," říká Roman Jandík ze společnosti Pravda Capital Trading.

Cena EUA v minulém týdnu zažila velký propad. Na druhou stranu ale klesá i cena kjótských kreditů (CER), které evropské společnosti využívají v tzv. SWAP transakci (výměna EUA za CER/ERU kredity).

Rozdíl mezi cenami EUA a CER se dostal v minulých týdnech na nejvyšší hodnoty, což samozřejmě dává šanci evropským podnikům s přebytečnými povolenkami na současné situaci hodně vydělat. Jedná se o zlatý důl.

Co to jsou povolenky CER?

To jsou kredity spadající pod projekty Clean Development Mechanism (CDM) v rámci Kjótského protokolu. Příkladem takových projektů může být třeba Brazílie, kde zachycují ze skládek uvolňující se plyn, aby se nedostával dále do vzduchu.

Kredity se získávají také z projektů proti odlesňování deštných pralesů, což vede k redukci CO2. Z těchto projektů se pak generují právě povolenky typu CER.

A protože tyto povolenky by na evropském trhu nebyly tolik použitelné, možná snad jen na dobrovolném trhu, tak Evropská unie, aby CER projekty podpořila, dovolila svým členským státům určité procento z bezplatné alokace evropských povolenek vyměnit za tyto CER kredity.

Takže jsou převoditelné?

Ano. Evropské firmy to dělají tak, že vezmou určité množství evropských povolenek a vyměňují je za CER nebo ERU. Evropské firmy pak mohou získané kredity uplatnit při odevzdávání místo povolenek EUA. Při současných cenách na tom firmy mohou v podstatě bleskově vydělat.

Přesně tak. Vezměte si hypotetický příklad. Máme společnost, která za druhou fázi dostane bezplatně alokaci ve výši deseti tisíc tun. Například pro Českou republiku platí, že může vyměnit 10% této alokace, na Slovensku je to jen 7 %.

Takže máme tisíc povolenek, které se prodají na trhu. Současná cena EUA povolenek se pohybuje okolo 6.60 eur. Za získané peníze se nakoupíte stejné množství kjótských kreditů, které nyní stojí asi 70 centů. Rozdíl v ceně, tzv. spread, je výnosem pro společnost. Tímto systémem evropské firmy zároveň vytváří poptávku po kjótských kreditech.

Čím to, že povolenky CER jsou proti těm evropským (EUA) o hodně levnější?

Jednak tu stále chybí globální dohoda. A na druhé straně je těchto projektů v poslední době stále čím dál více. Takže na trhu je v současné době obrovské množství těchto povolenek. Tedy je jich více, než jsou evropské společnosti schopny použít. Existuje ale snaha s tím, v uvozovkách, něco dělat. Například Austrálie má nový systém, kde se dají CER využít, Nový Zéland to samé, Kalifornie se na nový systém chystá, v budoucnu to samé potká zřejmě i Čínu. I tak je ale stále vysoký převis nabídky nad poptávkou, takže ta cena padá zákonitě dolu.

Takže je to ta samá situace, jakou v posledním roce můžeme sledovat v Evropě...

V podstatě to tak je, akorát zde existuje přísnější a "efektivnější" regulace, takže se dá vše lépe kontrolovat. Když budete chtít kontrolovat desetitisíce projektů z celého světa, které spadají pod OSN, tak je to těžké podchytit. V EU potřebujete k rozhodnutí dohodu pouze 27 zemí, na úrovni OSN, které má 193 členských zemí, to je mnohem složitější.

Proč dochází ke kontinuálnímu poklesu cen evropských povolenek?

V Evropě je povolenek více, protože ti, kteří o nich rozhodovali, nečekali, že krize udeří tak těžce. To znamená, že Evropa rozdala povolenek hodně, do toho přišla krize, takže všem spadla výroba a s ní i množství vypuštěných emisí, takže najednou mají všichni velký přebytek těchto povolenek.

Evropa chce ale v reakci na současnou situaci stovky milionů povolenek stáhnout z oběhu...

Zkrátka se proti tomu snaží bojovat. Říkalo se tomu setting aside, teď jde o backloading, a uvidíme, co přijde příště. Jde ale o návrh, podle kterého by se mělo stáhnout 900 milionů evropských povolenek z trhu. Ale oni je v praxi neškrtnou, povolenky nezmizí. Brusel je jen na určité období zmrazí, čímž chtějí docílit, že na trhu nebude tak velká nabídka povolenek, a ta cena zákonitě vzroste. Tím by společnostem měly vzrůst náklady na nákup povolenek, což by je mělo ve svém důsledku motivovat k investicím do zelených technologií, úpravy kotlů atd. A tím by se měl spustit mechanismus, který EU zamýšlela. Jenže v současné

situaci jsou vzhledem ekonomické situaci například polské, nebo i české firmy, rády, že vůbec fungují. A kdyby ještě měly být uměle zatíženy vysokými cenami povolenek, tak to by se jim samozřejmě nelíbilo. Takže nyní v Evropě probíhá boj o to, kolik povolenek se stáhne, jestli k tomu vůbec dojde atd. A to už se řeší od přelomu minulého roku.

Myslíte ale, že by bylo stažení 900 milionů povolenek z trhu řešením? Přeci jen prognózy pro evropskou průmyslovou produkci v příštím roce jsou velmi chmurné. Její pokles by znamenal další přebytečné povolenky na trhu.

To je právě to, že rozdíl, který je někde v Bruselu na papíře, a jaká je realita, se hodně často liší. A proto se teď snaží situaci zachraňovat. Ale jestli to přinese kýžený efekt, o tom pochybuji. Jak jste sám říkal, ekonomika na tom není dobře. A to nejhorší máme podle mě ještě před sebou. Takže ani případné "stažení" nehne s jejich cenou? Na trhu to určitě způsobí výkyv. Ta cena se určitě trochu zvedne. Ale jen krátkodobě. Futures kontrakty např. pro rok 2018 poklesnou, protože se bude počítat s tím, že EU povolenky po pěti letech odmrazí a pustí je poté na trh. Jsou to prostě spojené nádoby.

Proč se tedy část povolenek prostě neškrtně? Napořád?

Aby byly povolenky opravdu vyjmuty, pak by byl potřeba složitý legislativní proces. Musí se totiž změnit směrnice, vše by se muselo řešit trochu jinak. A to už by byl opravdu řez, na kterém se země EU jen tak neshodnou. Takže se nyní jde cestou odkládání aukcí, zmrazení části povolenek a tak dále. Razantním krokem by ale bylo úplné stažení více než miliardy povolenek z trhu. Ale to bychom asi museli žít v jiném světě, protože taková shoda mezi zeměmi EU tu asi nikdy nebude. Každý chce něco jiného.

Tento systém se tedy ukázal být jako nefunkční. Viděl byste řešení v některém jiném? Nebo by se ten současný dal předělat k lepšímu?

Systém by se měl předělat tak, aby byl zaměřený spíše na efektivnost. To znamená, že by se nemělo řešit, jestli daný kotel produkuje tolik a tolik tun emisí, ale spíše to, jak moc je efektivní. To znamená, že by se mělo spíše sledovat, kolik energie vznikne v konkrétním kotli z určitého množství uhlí a kolik tepla uteče při výrobě energie skrz stěny kotlů do okolního prostředí. Tím se hodně uspoří. Proto bych tolik neřešil emise. Je to také o přístupu. Já bych, pokud by měl být zachován podobný systém, který tu teď máme, spíše odměnil ty firmy, které se snaží něco dělat, než dát povolenky plošně všem. Jinak bych byl pro zrušení povolenek a zavedení třeba daňových úlev při investicích, pokutách při znečišťování ovzduší, atd.

Takže o povolenkách rozhodovat podle jiných parametrů...

Samozřejmě nemám v hlavě přesný postup, ale jako vhodnou cestu vidím jít skrz tu efektivnost. Já se někdy bavím s lidmi z firmy, kterým přijdou normy a oni mi říkají, že to musel vymyslet někdo, kdo nikdy nestál u pece. A to protože i kdyby nakoupili nejmodernější technologie, které jsou na trhu dostupné, tak by se k požadovaným číslům sotva přiblížili, natož je splnili. Takže často bývá rozpor v tom, co někdo vymyslí v kanceláři, a jaká je realita. A pak vznikají střety a všem to komplikuje život.

Autoři: Jan Strouhal